

BELESZÓLOK.hu

AZ IDEÁLIS KÉPVISELŐ

KÉZIKÖNYV JELÖLTEKNEK, KÉPVISELŐKNEK ÉS ÁLLAMPOLGÁROKNAK

E kézikönyv célja, hogy egy olyan modellt mutasson be, amely megjeleníti, segíti az önkormányzati képviselő munkáját, és a lakosság számára megkönnyíti az eligazodást az önkormányzatiság labirintusában. A kiadvány elsősorban az állampolgárokat szólítja meg, de valójában a közélet minden szereplőjéhez szól!

JÓ OLVASÁST ÉS A KÖZÜGYEKBE VALÓ SIKERES EGYÜTTMŰKÖDÉST KÍVÁNUNK!

A SZERZŐK:

Szulovszky István, Pilis Dániel, Ferenczi István, Kis Petra Sára, Madarász Csaba,
Tikász Gáspár Bendegúz, Ciczey Péter, Bálint Mónika, Velencei Ágnes

A füzet a Civil Kollégium Alapítvány szervezésében valósult meg.

AZ IDEÁLIS KÉPVISELŐ

ELÉRHETŐ, fel tudod keresni, ha kérdésed van, kezdeményezel valamit állampolgárként

ÖNÁLLÓAN DOLGOZIK, autonóm és képes pártállástól független önálló véleményt alkotni

ÜGYEKET KÉPVISEL, keresi és feltárja a helyi problémákat, amelyek megoldásához képes hozzájárulni

MINDEN VÁLASZTÓJÁT EGYENLŐ MÉRTÉKBEN KÉPVISELI, nem tesz különbséget a választói között politikai nézet, kor, nem, társadalmi helyzet szerint

VAN CSAPATA

ÉRTÉKALAPÚ a munkája, odafigyel az emberekre

ISMERI A KÖRZETÉT, érdeklik a körzetében lakók és problémáik

ÁTLÁTHATÓAN VÉGZI munkáját és számon kérhető

1. ÖNKORMÁNYZATISÁG

MI AZ ÖNKORMÁNYZAT FELADATA? HOGYAN LÉPHETÜNK FEL, HA SÉRÜLNEK AZ ÉRDEKEINK? MIT JELENT AZ, HA VALAKI ÖNKORMÁNYZATI KÉPVISELŐ, MIT VÁRHATUNK EL TŐLE?

"Az Országgyűlés elismeri és védi a helyi választópolgárok közösségének önkormányzathoz való jogát."

Az önkormányzat és a képviselők feladata alapvetően a közakarat érvényre juttatása, az önszerveződő közösségek támogatása, a település önellátásának biztosítása. Az önkormányzati működést – a jogokat, kötelezettségeket és feladatokat – alapjaiban a **2011. ÉVI CLXXXIX. TÖRVÉNY** (Magyarország helyi önkormányzatairól szóló törvény) határozza meg. Az egyes önkormányzatok részletekbe menő működését a **SZERVEZETI ÉS MŰKÖDÉSI SZABÁLYZAT**, azaz az **SZMSZ** írja le, melyet a képviselő-testület fogad el.

Ezekről azért fontos alapismeretekkel rendelkezni, mert azon túl, hogy kérdéses esetekben hivatkozhatunk rájuk, irányt is mutatnak. Kiderül belőlük, hogy melyek a képviselők törvényileg is meghatározott feladatai és kötelességei, és mi az, ami nem tartozik a hatáskörükbe. (Ezekkel a képviselőnek is tisztában kell lennie.)

PÁR ALAPVETŐ INFORMÁCIÓ:

- A képviselő-testületi ülések és a szakmai döntéseket előkészítő bizottsági ülések nyilvánosak, alapvetően bárki jelen lehet, felvételt készíthet, bizonyos feltételekkel hozzászólást is kezdeményezhet.
- A képviselőknek kötelező legalább évente beszámolni a munkájukról.
- Évente legalább egy közmeghallgatást kell tartani, ahol közügyekben lehet kérdéseket és javaslatokat tenni.
- A képviselő joga és kötelezettsége részt venni a testületi üléseken. Ha egy éven át nem vesz részt egyszer sem az üléseken, megszűnik a mandátuma.

Egyéb lehetőségekről és információkról érdemes a TASZ Önkormányzati Kisokosából tájékozódni: <https://tasz.hu/cikkek/helyi-onkormanyzati-aktivizmus-1x1>

NÉHÁNY FONTOS ALAPELV AZ ÖNKORMÁNYZATI TÖRVÉNYBŐL:

"2. § (2) A helyi önkormányzás a helyi közügyekben demokratikus módon, széles körű nyilvánoságot teremtve kifejezi és megvalósítja a helyi közakaratot."

"3. § (4) A választópolgárok választott képviselőik útján és a helyi népszavazáson történő részvételükkel gyakorolják az önkormányzathoz való közösségi jogukat."

"6. § A helyi önkormányzat feladatai ellátása során:

a) támogatja a lakosság önszerveződő közösségeit, együttműködik e közösségekkel, biztosítja a helyi közügyekben való széles körű állampolgári részvételt;

b) erősíti a település önfenntartó képességét, feltárja lehetőségeit és hasznosítja saját erőforrásait;"

A képviselő joga a képviselő-testületi üléseken részt venni, információt kérni, kérdéseket feltenni a polgármesterhez, a jegyzőhöz vagy az önkormányzati intézmények vezetőihez a települést és ott lakókat érintő kérdésekben. Jogosult költségtérítésre, tiszteletdíjra.

A TELJES JOGSZABÁLY ELOLVASHATÓ ITT: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1100189.TV>

2. KOMMUNIKÁCIÓ ÉS ÁTLÁTHATÓSÁG

Tekintve, hogy az önkormányzatiság alapvetően az állampolgárok joga, és azért választunk képviselőt, hogy ezen jogunkat helyettünk, közvetve ő érvényesítse a testületben, a képviselőnek folyamatosan kapcsolatot kell tartania a választóival, rendszeresen be kell számolnia a saját munkájáról, ki kell kérnie választói véleményét bizonyos kérdésekben, és rendszeresen informálódnia kell a közösség életét érintő ügyekről. Bár a testületi jegyzőkönyvek beszámolnak arról, hogy hogyan szavazott és mit mondott, amikor felszólalt, fontos, hogy ezen döntéseiről és szerepléséről ő is beszámoljon és indokolja azokat. Az ideális képviselő munkájához elengedhetetlen, hogy folyamatos, kétirányú kommunikációt biztosítson a választók számára. Tájékoztasson, fogadja a kérdéseket, észrevételeket és reagáljon azokra. Ennek következtében elvárás egy képviselő felé, hogy:

LEGYEN ELÉRHETŐ, rendelkezzen nyilvános email címmel és telefonszámmal, ezeken keresztül könnyen el lehessen érni, Válaszoljon a megkeresésekre, tartsa a kapcsolatot a választókkal. A közösségi médián keresztül érkező megkeresésekre is reagáljon.

HAVONTA LEGALÁBB EGY FOGADÓÓRÁT TARTSON, amelyen személyesen lehet vele beszélni. A fogadóórák ne munkaidőben legyenek, úgy jelölje ki őket, hogy a lehető legtöbb lakos számára alkalmas legyen az időpont. A fogadóórák ne nagy nyilvánosság előtt történjenek. Ha egy lakos valamilyen kényes ügyel keresi fel képviselőjét, lehetősége legyen azt nyugodt körülmények között elmondania.

TARTSON LAKOSSÁGI FÓRUMOT ÉVENTE LEGALÁBB EGYSZER, amelyen beszámol a munkájáról. Nagyobb horderejű döntések előtt, soron kívül is szervezzen lakossági fórumot, amelyen információval látja el a választókat, úgy a konkrét esetekkel kapcsolatban, mint általános érvényűen (pl. városi szabályozás).

KOMMUNIKÁLJON, SZÁMOLJON BE A MUNKÁJÁRÓL a saját honlapján, közösségi oldalán, a helyi újságban rendszeresen adjon hírt arról, hogy milyen problémákat lát, milyen ügyekkel foglalkozik, milyen javaslatokkal élt és fog élni a testületben, hogyan szavazott az egyes fontosabb kérdésekben, mi az álláspontja, mik a javaslatai és mit szeretne elérni a jövőben. Készítsen évente egy átfogó és nyilvánosságra hozott beszámolót a munkájáról.

KÖVESSE NYOMON AZ ÜGYEKET. A választókerületét közvetve és közvetlenül érintő ügyekről folyamatosan számoljon be, kövesse az alakulásukat, és segítse az állampolgárokat is abban, hogy számukra is nyomon követhetők legyenek.

SEGÍTSE A VÁLASZTÓKAT ABBAN, HOGY ELIGAZODJANAK AZ ÖNKORMÁNYZAT MŰKÖDÉSÉBEN:

- Tegye átláthatóvá az önkormányzat működését: mutassa be az önkormányzat döntési szerkezetét és tegye elérhetővé a város szabályozására vonatkozó dokumentumokat, mint pl. költségvetés, házirend, településfejlesztési tervek stb.
- Tegye átláthatóvá az önkormányzati ügyintézési folyamatokat: tájékoztassa a választóit arról, hogy milyen ügyekkel kapcsolatban, mikor, hol és hogyan lehet felkeresni az önkormányzatot. Tegye közzé az ehhez szükséges elérhetőségeket, nyomtatványokat és rövid ügyintézési folyamatleírásokat.
- Ösztönözze a külsős fejlesztési források igénybevételét: tájékoztassa választóit a településen elérhető, illetve az önkormányzati erőforrásokon túl is igénybe vehető támogatási, pályázati programokról.

LEGYEN KÖZÉRTHETŐ, használjon olyan nyelvezetet, megfogalmazást, hogy az bárki számára érthető legyen. Tegye érthetővé a képviselő-testületi döntéseket. Mutassa be, magyarázza el a különböző ügyek jogi, gazdasági kereteit, a döntések hátterét.

ISMERJE A TELEPÜLÉSÉT, VÁLASZTÓKÖRZETÉT. Ideális esetben a képviselő a saját választókerületében vagy legalább a településen lakik, és ő is annak a közösségnek egyik tagja, amely megválasztja őt. Ismernie kell a körzetét földrajzi és társadalmi, szociális szempontból egyaránt. Legyen a helyi értékekhez személyes kötődése.

RENDSZERESEN KERESSE A KAPCSOLATOT A LAKOSSÁGGAL, ne csak kampányidőszakban keresse fel a választókat, teremtsen meg a rendszeres kapcsolattartás lehetőségét. Sétáljon, beszélgessen, járjon el közéleti eseményekre. Ne csak kampányoljon, mutassa be a munkáját. Legyen látható, hogy milyen ügyekkel foglalkozik, és az is, hogy hogyan. Fogadja be a lakossági kérdéseket, észrevételeket és panaszokat, és érdemben reagáljon azokra, nyújtson tájékoztatást azokkal kapcsolatban. Segítse a lakosság és a kisközösségek kezdeményezéseit. Legyen a választói szócsove a közgyűlésben, képviselő-testületben. Ha gazdasági vagy jogi akadályok vannak, azokról nyilvánosan és érthetően adjon tájékoztatást.

VÁLASZOLJON AZ ÚJSÁGÍRÓI KÉRDÉSEKRE, MEGKERESÉSEKRE!

3. VISZONYA A KÖRZETÉVEL

RENDELKEZZEN KELLŐ HELYISMERETTEL:

- Ismerje körzete házait, utcáit, a település szerkezetét, illetve a település/településrész történetét, múltját és jelenét is.
- Legyen tisztában körzete lehetőségeivel és hátrányaival.

- Ismerje a lakóit, a lakosság összetételét, a körzetében felmerülő igényeket és problémákat.
- Ismerje és segítse a körzetében szociálisan rászoruló családokat, és kösse össze őket a helyi és országos adománygyűjtő közösségekkel, segítő szervezetekkel.
- Sétái, munkája és leginkább a lakókkal folytatott beszélgetések során tárja fel a helyi problémákat és a megoldásra váró ügyeket.
- Rendszeresen tájékozódjon a településén működő intézmények működéséről, a lakók és az intézmények vezetőinek, munkatársainak megkérdezésével (bölcső, ovi, családsegítő, művelődési ház, sőt még az iskolák is, mert az épületek tulajdonosa az önkormányzat). Lásza át azok működését és tegyen javaslatokat, ha valamin javítani, változtatni érdemes.

VONJA BE AZ EMBEREKET A MUNKÁJÁBA. Lakók, helyi civil szervezetek, szakértők bevonásával aktívan tegyen az ügyek megoldásáért:

- Dolgozzon együtt a lakossággal, ismerje a helyi civil szerveződéseket.
- Legyen nyilvános felülete a problémák és megoldások, javaslatok közvetítésére.

ÁLLÍTSON FEL MAGA SZÁMÁRA CÉLOKAT, priorizálja a helyi ügyeket sürgősség, fontosság szerint:

- Mérje fel a lakosság igényei/körzete igénye szerinti legfontosabb ügyeket.
- Tudjon mérlegelni, mely probléma vár leghamarabb megoldásra.
- A választók számára legyen ismeretes a koncepciója, a megoldásra váró ügyek fontossági sorrendje.
- Ne csak a választások előtt cselekedjen/tegyen látványos lépéseket.

BÁNJON FELELŐSEN A MEGBÍZATÁSSAL, amit a választóktól kap:

- Legelsősorban a választói érdekeit képviselje, vegyen részt a helyi közakarat kifejezésben, és mindezekért vállalja a felelősséget.
- Vállaljon társadalmi, politikai felelősséget: lépéseivel/tevékenységével a környezete érdekeit, fejlődését szolgálja.
- Vállalja a személyes felelősséget céljai megvalósításában (hogyan, mit, miként ért el), és legyen számonkérhető.
- Lásza be a tévedéseit, hibáit és törekedjen a kijavításukra.
- Ha valamilyen okból nem képes ellátni a feladatait, vonuljon vissza.

SEGÍTSE AZ ESÉLYEGYENLŐSÉGET:

- Álljon ki azokért, akik nehezebb helyzetben vannak.
- Törekedjen arra, hogy jobb esélyeket kapjanak azok, akik hátrányos helyzetben vannak: gyermekek, nemzetiségi és nemi kisebbségek tagjai, fogyatékkal élők, alacsony jövedelműek.
- Vallja, hogy az esélyegyenlőség megteremtése nélkül nem fejlődhet a települése.

TÖREKEDJEN A FENNTARTHATÓSÁGRA:

- Tegyen aktívan a települése környezeti fenntarthatóságáért is, és ne csak pár szimbolikus növényültetéssel.

- Szorgalmazza és segítse elő a zöldfelületek növelését, szenteljen figyelmet a közlekedésre és energiagazdálkodásra is.
- Figyeljen oda arra, hogy se a cégek, se a lakók ne szennyezhessek a talajt, a levegőt, a vizeket.

4. GAZDASÁG ÉS KÖLTSÉGVETÉS

A települési önkormányzatok gazdálkodásuk révén biztosítják a számukra kötelező és az általuk vállalt ellátásokat. Az egészséges ivóvíz, az óvodai ellátás, az egészségügyi és a szociális alapellátás, a közvilágítás, a helyi közutak és a köztemető fenntartása, továbbá a nemzeti és etnikai kisebbségek jogai érvényesülésének a biztosítása is kötelező feladat. Az önként vállalt feladatok (pl. kulturális intézmények működtetése, helyi egészségügyi és szociális szolgáltatások) ellátása nem veszélyeztetheti az alapellátásokat. Az önkormányzat egyik alapvető feladata, hogy fenntartsa és fejlessze a települését. Az ideális képviselő ennek szellemében viszonyul az önkormányzat gazdálkodásához.

LÁSSA ÁT a települése és intézményei gazdálkodását. **KALKULÁLJON** az egyes javaslatainak, döntéseinek költségvetési következményeivel. **VÉDJE** az önkormányzat költségvetésének és költségeinek átláthatóságát, hatékonyságát, tisztaságát. Mint a közösségi tulajdon felett állampolgári felhatalmazással döntést hozó képviselő vagy polgármester, legyen jó gazdája a közvagyonnak. Törekedjen annak racionális, gazdaságos felhasználására. **HOZZON ELŐRELÁTO DÖNTÉSEKET.** Olyan kiadásokat támogasson, amelyek a település és lakói számára hosszú távon is indokoltak, fenntartható gazdálkodást és működési módot biztosítanak. **TEGYE A LAKOSOK SZÁMÁRA IS ÉRTHETŐVÉ,** hogy mire mennyi pénz kell és miért, tegye közérthetővé az önkormányzati döntések költségvetési vonzatát. **LEGYEN SZOLIDÁRIS:** támogasson olyan infrastrukturális és szociális kiadásokat, amelyek csökkentik a szegényebb társadalmi rétegek leszakadását. **JÁRULJON HOZZÁ** ahhoz, hogy települése bevételei növekedjenek, állami támogatás, adóbevétel, pályázati források révén.

AZ „IDEÁLIS” ÁLLAMPOLGÁR...

Mindezek után az a kérdés, hogy az állampolgárok hogyan járulhatnak hozzá ahhoz, hogy a képviselők jól végezzék a munkájukat? A munka és a magánélet terhei mellett fárasztónak tűnhet még a közéleti dolgokkal is foglalkozni. Enélkül azonban nem tudjuk felelősen formálni saját életünket sem. Tökéletes állampolgárnak lenni szinte lehetetlen, de törekedhetünk rá. Hogyan? Összeszedtünk pár javaslatot:

ÉLJ A VÁLASZTÓJOGODDAL, MENJ EL SZAVAZNI

Sorsunk alakításának fontos része, hogy foglalkozunk a minket körülvevő társadalommal, és részt veszünk a közélet formálásában. Ennek egyik eszköze, hogy elmegyünk szavazni.

GYÚJTS INFORMÁCIÓKAT MIELŐTT DÖNTESZ

Ahhoz, hogy jó döntést hozhass arról, hogy ki képviselje az érdekeidet, érdemes informálódni, minél többet megtudni a jelöltek céljairól, terveiről, tudásáról, rátermettségéről. Ezt segítik a következő lehetőségek:

- Olvasd el a jelöltek bemutatkozó anyagait, programjaikat.
- Nézz utána, hogy eddig milyen munkát végeztek, milyen eredményeket értek el.
- Menj el azokra az eseményekre, ahol kérdéseket lehet nekik feltenni. Kérdezz!

SEGÍTS, HOGY MÁSOK IS JÓ DÖNTÉST HOZZANAK

- Szervezz beszélgetéseket a településeden.
- Civil közösséged tagjaival közösen állíts össze kérdéseket a jelölteknek. Ezeket küldd el nekik nyilvánosan, és a válaszokat is hozd nyilvánosságra.
- Szervezz jelöltmeghallgató fórumot helyi közösségeddel.
- Szervezz számadó fórumot, ahol a jelöltek konkrét vállalásokra lesznek felszólítva.
- Terjeszd a szomszédságodban, lakóhelyeden a választással kapcsolatos információkat.
- Tégy azért, hogy a hiteles hírek, információk minél több emberhez eljussanak.

KÖVESD NYOMON A MEGVÁLASZTOTT KÉPVISELŐK MUNKÁJÁT

- Olvasd el a képviselők beszámolóit, a testületi ülések dokumentumait.
- Figyeld a képviselők munkáját, döntéseit, és hogy betartják-e az ígéreteiket.
- Keresd fel a képviselők fogadóóráit.
- Élj feljűk javaslatokkal, ha szükséges.

NE CSAK A VÁLASZTÁSOK ÉVÉBEN LÉGY AKTÍV! KÉRDEZZ ÉS TÉGY JAVASLATOKAT, AMIKOR LEHETŐSÉG VAN RÁ!

- Vegyél részt a nyilvános testületi vagy bizottsági üléseken.
- Vegyél részt a közmeghallgatásokon.
- Tegyél közérdekű bejelentéseket. Hívd fel a figyelmet a problémákra, tegyél javaslatokat.

LÉGY AKTÍV A DÖNTÉSHOZATALBAN

Ha lehetőséged van rá (vagy közösséged kiharcolja a lehetőséget), vegyél részt a helyi döntéshozatalban, bizottságok munkájában, helyi részönkormányzati munkában vagy közéleti szerepet vállaló civil közösségek munkájában!

További eszközöket találhatsz a [TASZ](#) honlapján, és a [CKA](#) erőforrásközpontjában.